

комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-rochatkovoyi-osvity-dokument/>.
2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К. : Академія, 2006. – 256 с.
3. Залібовська-Ільницька З. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів / З. В. Залібовська-Ільницька // Вісник ЖДПУ. – Житомир, 2003. – № 13. – С. 124–127.
4. Освітні програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://msu.edu.ua/uk/osvitni-programi/>
5. Попова О. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи : навч.-метод. комплекс / Ольга Попова. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2016. – 260 с.

УДК 373.3(477.87) «XX/XXI»

Фізеші Октавія Йосипівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ПРО ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ШКІЛ В ЗАКАРПАТТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Початок ХХІ ст. характеризується активним включенням Української держави до євроінтеграційних процесів, які вимагають докорінних змін у всіх сферах життя – соціально-економічній, суспільно-політичній, культурній. Означені сфери є детермінантою та складовою частиною трансформаційних змін, які характерні для освітньої сфери. Знаковим у перебудові існуючої системи та змісту освіти України стало прийняття Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), мета якої полягала у визначенні «стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ століття, створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації» [1]. Особливо актуальним для Закарпаття, яке в силу історичних обставин є однією з найбагатших областей України за кількістю та розмаїттям національних меншин, які проживають на його території, є забезпечення державою права на рідномовну освіту. Так, на виконання ст. 53 Конституції України – «Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на

навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства» [3]; ст. 6 Закону України «Про національні меншини в Україні» – «Держава гарантує всім національним меншинам права на національно – культурну автономію: користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови в державних навчальних закладах або через національні культурні товариства» [6]; ст. 8, п. 1, підпункти I-IV «Європейської хартії регіональних мов або мов меншин» – «передбачити можливість надання початкової освіти відповідними регіональними мовами або мовами меншин; або передбачити можливість надання суттєвої частини початкової освіти відповідними регіональними мовами або мовами меншин; або передбачити в рамках системи початкової освіти викладань і відповідних регіональних мов або мов меншин як складову частину учбової програми; або застосовувати один із заходів, передбачених у підпунктах I-III вище, принаймні до учнів з тих сімей, які цього бажають і кількість яких вважається для цього достатньою» [2], мережа державних освітніх закладів формується відповідно до освітніх запитів і національного складу населення держави.

Важливим здобутком освітньої справи в Україні періоду її незалежності є запровадження національної школи, навчання учнів рідною (материнською) мовою, надання прав і можливостей школам задовольняти потреби всіх національних меншин здобувати освіту рідною мовою. Так, за даними останнього перепису населення, який проводився у 2001 році, 81% населення Закарпаття назвали рідною мовою українську, 12,7% – угорську, 2,9% – російську та 2,6% – румунську. Що стосується словаків, то майже половина від їх загальної кількості рідною мовою вважають українську (41%) та угорську (11%). Подібна ситуація серед ромського населення краю, 62% яких рідною вважають угорську мову, 18% – українську мову і лише 20% циганську мову вважають рідною. Ці випадки засвідчують про наявність асиміляційних процесів серед населення краю [4, с. 497-498]. Демографічні та етнічні тенденції, а також тенденції мовної політики відобразилися в системі освіти Закарпаття, зокрема за часів незалежності Української держави збільшилася кількість шкіл з українською та іншими національними мовами навчання, та зменшилася кількість шкіл з російською мовою навчання, аналогічна ситуація з кількістю учнів, які навчаються українською, угорською, румунською, російською або мовами інших національних меншин. Таким чином, на межі XX та XXI століття у Закарпатті функціонує 577 шкіл з українською мовою навчання, 68 – з угорською мовою, 11 – з румунською, 3 – з російською мовою навчання. Збереглися традиції, які сягають часів Австро-Угорщини й зумовлені строкатістю національного складу населення краю, створення дво- або тримовних шкіл, зокрема в ці ж роки в області працювало 14 шкіл українсько-російських, 27 – українсько-угорських, 1 – російсько-румунська, 2 – українсько-словацькі, 1 – українсько-угорсько-російська та 1 українсько-російсько-румунська. Після 2000 р. спостерігається незначне, проте поступове, зростання кількості національних шкіл. Наприклад, за період незалежності України в

Закарпатті збудовано і введено в дію 14 шкіл з угорською мовою навчання, загалом на їх будівництво було використано 1 млн. 250 тис.грн [7, с. 223]. Відкриття такої кількості угорськомовних шкіл зумовило потребу у висококваліфікованих фахівцях – вчителів початкових шкіл, які б мали відповідну фахову освіту. Тому, крім Мукачівського гуманітарно-педагогічного коледжу та Мукачівського гуманітарно-педагогічного інституту, в яких діяли групи підготовки вчителів для початкових шкіл з угорською мовою навчання, у 1996 р. у м. Берегово зусиллями угорських культурно-національних товариств, які діють в Закарпатській області, та за сприяння урядів України та Угорщини відкрито Закарпатський угорський педагогічний інститут імені Ференца Ракоці ІІ, який також забезпечує підготовку фахівців для угорськомовних початкових шкіл області.

У період незалежності України в Закарпатті спостерігається зростання кількості шкіл з румунською мовою навчання в місцях компактного проживання румунів, а саме – в Тячівському та Рахівському районах. Загалом вже у 2006 – 2007 н.р. початкову освіту румунською мовою учні могли отримувати в 14 школах, з них у двох школах (с. Біла Церква (Рахівський район) та с. Діброва (Тячівський район)) працюють тримовні класи (українсько-румунсько-російські) [7, с. 228]. Фахівців для румунськомовних початкових шкіл готує Рахівський навчально-консультаційний центр ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», хоча у 80 – 90-их рр. у Мукачівському педагогічному училищі також паралельно з угорськими групами діяла й румунськомовна група, в якій здійснювалася підготовка майбутніх вчителів для румунськомовних початкових шкіл.

Щодо задоволення освітніх потреб словацького населення Закарпаття, то у 2004 р. у м. Ужгород була створена спеціалізована загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 21 з двомовним навчанням – словацькою та українською мовою. Особливістю цієї школи є те, що навчання в початковій школі здійснюється словацькою мовою, а в основній та старшій школі словацька мова вивчається як окремий навчальний предмет. У 2008 р. на базі загальноосвітньої школи І-ІІІ ст. №4 також відкривається двомовна школа – українсько-словацька [7, с. 229]. У початкових класах цих шкіл здебільшого працюють вчителі з сусідньої Словаччини, адже в закладах, які готують фахівців для початкових шкіл, відсутня підготовка словацькою мовою. Незважаючи на те, що в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» з 1994 р. працює кафедра словацької філології, фахівців, які б володіли необхідними знаннями та досвідом для роботи з учнями молодшого шкільного віку бракує, адже навчальними планами вищих навчальних закладів не передбачено вивчення специфіки початкової школи, а саме – методики навчання, вивчення психологічних особливостей молодших школярів тощо.

Щодо шкіл із російською мовою навчання, то за роки незалежності України, як загалом по всій державі, так і в Закарпатті, спостерігається загальна тенденція до зменшення кількості шкіл з російською мовою навчання. Статистичні дані показують, що: у 1982 р. у Закарпатті нараховувалося 14

російськомовних шкіл, а вже у 2007 р. їх кількість скоротилася до 2, зокрема це загальноосвітні школи I-III ст. №3 та №4 в м. Ужгород. Також є класи з російською мовою навчання в школах м. Берегово (№2), м. Виноградovo (№4), м. Мукачево (№1), м. Тячів (№2), м. Хуст (№2), смт. Солотвино (№1). У двох школах в с. Біла Церква (Рахівський район) та с. Діброва (Тячівський район) працюють тримовні класи (українсько-румунсько-російські). Щодо професійної підготовленості вчителів для роботи в школах з російською мовою навчання, то варто зазначити, що в Закарпатській області відсутній вищий навчальний заклад, який готує фахівців для російськомовних початкових шкіл. Проте, враховуючи вимоги галузевого стандарту напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» та освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за галуззю знань 0101 «Педагогічна освіта» напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» (Київ, 2009), у навчальних планах Мукачівського державного університету для напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта» передбачено в нормативній частині вивчення студентами навчальних дисциплін «Сучасна російська мова з практикумом» та «Методика навчання російської мови» в кількості, відповідно, 144 год. (4 кредити) та 90 годин (2,5 кредити) [5], що й забезпечує підготовку майбутніх вчителів початкових шкіл з російською мовою навчання.

Список використаних джерел

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:№+896.+3+листопада+1993+p./КМР93896.html.
2. Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин від 05.11.1992 № ETS № 148 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU920332.html.
3. Конституція України ВР України Закон, Конституція від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:конституція+україни/Z960254K.html#63.
4. Молнар Й., Д.Молнар С. Демографічна та етнічна структура населення Закарпаття: демографічна політика, міграція, трудова міграція / Йосип Молнар, Стефан Молнар Д. // Закарпаття 1919 – 2009 років: історія, політика, культура / україномовний варіант українсько-угорського видання / Під ред. М. Вегеша, Ч. Фединець; [Редколег.: Ю. Остапеч, Р. Офіцинський, Л. Сорко, М. Токар, С. Черничко; Відповід. за вип. М. Токар]. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2010. – 720 с.
5. Навчальний план підготовки бакалаврів за напрямом 6.010102 «Початкова освіта» Мукачівського державного університету. – Мукачево, 2010.
6. Про національні меншини в Україні ВР України Закон від 25.06.1992 № 2494-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/find:Про+національні+меншини+v+Україні/T249400.html.
7. Химинець В.В., Стрічик П.П., Качур Б.М., Талапканич М.І. Освіта Закарпаття : Монографія / В.В. Химинець, П.П. Стрічик, Б.М. Качур,

М.І. Талапканич. – Ужгород : Карпати; Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2009. – 464с.

УДК 378:37.2.011.3-051:004:001.895

Чекан Оксана Іванівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти,
Марущак Сільвія Степанівна,
магістр спеціальності «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Освіта є складовою суспільства. Тому очевидно, що всі процеси – негативні та позитивні, – які відбуваються в суспільстві, впливатимуть на освіту, а отже, будуть визначати подальший перебіг її розвитку. За допомогою освіти здійснюється підготовка фахівців, котрі визначатимуть напрям трансформації суспільства в майбутньому. Разом з тим освіта не може значно випереджати рівень розвитку суспільства, оскільки базується на його кадрових, фінансових та технологічних ресурсах. Таким чином, освіта, як невід'ємна частина суспільства, не лише залежить від нього, але й визначає ті процеси, що протікають у сучасному світі.

Одним з таких процесів є процес інформатизації, який є ознакою переходу до інформаційного суспільства.

Елвін Тоффлер розглядає розвиток цивілізації, як поєднання процесів еволюційних та революційних змін. Революційні зміни він називає "хвилями". У його розумінні історія цивілізації поділена на три хвилі. Перша – розвиток сільського господарства, друга – промислова революція, третя – зміни, пов'язані зі зростаючою роллю інформації та зі збільшенням її обсягів. Використовуючи термін "науково-технічна революція", В.М.Глушков основою інформаційної технології вважав мережу каналів автоматичного зв'язку обчислювальних центрів різних рівнів.

Вперше ідея "інформаційного суспільства" сформульована наприкінці 60-х років ХХ сторіччя. Введення самого терміна "інформаційне суспільство" приписується Ю.Хаяші – професорові Токійського технологічного інституту. У 70-ті роки відбулася інтеграція ідей Ю.Хаяші та теорії постіндустріалізму, основи котрої заклали З.Бжезинський, Д.Белл, Е.Тоффлер.

Ще на одну особливість входження в інформаційне суспільство, пов'язану з поширенням інформатики, вказав В.М.Глушков. Ця особливість, на його думку, полягає в переході від бази даних до бази знань, тобто від "енциклопедії" до "мозку", який розвивається.

На практиці інформаційними технологіями навчання називають усі технології, які використовують спеціальні технічні інформаційні засоби

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>